

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Петър Кирилов Нешев, Тракийски университет – Стара Загора,
избран за член на Научно жури по процедура за придобиване на
образователната и научна степен „доктор“ от Борислава Петрова
Димитрова, съгласно Заповед № Р-109-415/25.11.2024 г. на Ректора на
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна и
определен за изготвяне на становище на основание Протокол №
1/06.12.2024 г.

Относно: представен дисертационен труд на тема „Динамика на
генерализираните очаквания при пациенти с депресия“ за присъждане на
образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше
образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално
направление 3.2. Психология, Научна специалност „Медицинска
психология“ с автор Борислава Петрова Димитрова.

За разработването на становището ми бяха предоставени
дисертационен труд, автореферат, автобиография на кандидата,
публикации свързани с темата на дисертационния труд, справка за
извършена проверка на автентичността на дисертационния труд и
публикациите свързани с него. Документите показват, че Борислава
Димитрова е изпълнила успешно всички предвидени дейности в
индивидуалния учебен план за целия срок на докторантурата и е
преминала успешно през необходимата процедура за допускане до защита
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно
Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния
състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за
развитието на академичния състав в Република България и Правилника за
развитие на академичния състав в Медицински университет „Проф. д-р
Параскев Стоянов“ - Варна. Борислава Димитрова съчетава научните си
интереси и изследователски умения в областта на медицинската
психологията с професионални компетентности по приложна психология и
позитивна психотерапия.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на актуален и значим проблем от
областта на съвременната медицинска психология. Съдържанието му е
много добре структурирано и систематизирано. Авторката е изследвала
задълбочено различни прояви на страдание при пациенти с депресия. Тя е

насочила своите изследователски усилия към проучване на основните фактори за възникването на депресията в съвременното общество. Дисертационният труд се състои от въведение, четири глави, изводи, заключение, приноси, литература и 5 приложение. Текстът е в обем от 132 страници и съдържа 42 таблици и 2 фигури. Ползвани са 146 адекватни научни източника, от които 22 на кирилица и 124 на латиница.

Актуалност и значимост на темата на изследването

Борислава Димитрова определя във въведението депресията като социално значимо психично заболяване, засягащо днес милиони хора по света (с. 6.) Авторката точно отбелязва, че депресията въздейства на всички аспекти от живота на съвременния човек. Депресията намалява качеството на живот на човека, нарушава психичното здраве и в някои случаи води до инвалидизация на личността. Тя оказва негативно влияние върху междуличностните отношения, професионалното развитие, образователните способности, физическото здраве, удовлетвореността от живота. Борислава Димитрова разкрива значението на най-важните личностни особености, които могат да се използват за намаляване на въздействието на депресията върху човешката психика и поведение. Тя посочва не само актуалното състояние на изследвания проблем, но и създава изследователски модел с практическо приложение в клиничната и в терапевтичната практика.

Теоретична аргументация на изследването

В първа глава със заглавие „Литературен обзор“ Борислава Димитрова извършва сполучлив сравнителен анализ на различни научни концепции и теоретични подходи за обяснение на същността и особеностите на депресията. Авторката разглежда подробно множество определения, типологии и аспекти на изследвания проблем. Борислава Димитрова представя класически и съвременни теории и модели за терапевтична работа с депресивно болни. Тя прави и успешна собствена интерпретация на изследвания на различни видове депресивни състояния. В първа глава точно са определени понятията депресия, психично здраве, личност, генерализирани очаквания, мотивация, локус на контрол, оптимизъм, съзнание за болест. Авторката е обяснила причинно-следствените връзки между депресията и генерализираните очаквания на личността.

Психологическа специфика на изследването

Една от силните страни на дисертационния труд е в разкриване на психологическата специфика на изследвания проблем. Авторката умело е анализирала промяната на основни личностни черти по време на различни етапи от депресивното заболяване. Тя е обяснила централната роля на дългосрочната мотивация за преодоляване на депресивния епизод.

Именно чрез подпомагане на дългосрочната мотивация и на оптимистичните очаквания може да се подобри психичното функциониране на страдащите от депресия. Особено важни са и уменията на психотерапевта да възстанови желанието на депресивния човек за благосъстояние, да намали негативните очаквания и да възвърне у лекувания стремежа към удоволствие. Спецификата на психологичната помощ на пациенти с депресия се изразява в намаляване на отрицателните ефекти върху психичното функциониране на личността и в подпомагане на ресурсите за справяне на личността в процеса на лечение.

Практическа страна на изследването

Във втора глава „Методология на емпиричното изследването“ авторката представя целта, изследователския проблем, задачите, хипотезите, процедурата, изследователския инструментариум, участниците и въпросниците на проведено от нея емпирично изследване. Изследването е много добре планирано, организирано и реализирано на практика. Използваният инструментариум е адекватен на целите и задачите на изследването. Борислава Димитрова е формулирала 7 ясни изследователски задачи и 5 смислени хипотези. Изследването е проведено в периода месец април 2024 г. до месец август 2024 г. Изследвани са общо 70 човека с клинични данни за депресия на възраст между 18 и 65 години. Изследваните лица са рандомизирани на случаен принцип. Част от тях са провели стационарно лечение в Дневен стационар към Втора психиатрична клиника, УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна и амбулаторно лечение в МЦ „Медика плюс“ – гр. Варна. Изследването преминава през три етапа в началото, в хода и в края на лечение на изследваните лица. Спазени са професионалните етични изисквания за провеждане на изследване, като всеки от участниците е попълнил формуляр за информирано съгласие.

Приложимост на получените резултати

Авторката е направила изчерпателни статистически, корелационен и регресионен анализи на резултатите на изследването. Резултатите са представени прегледно, подредени са в таблици и фигури. Показана е тяхната съотносимост към целта, задачите и хипотезите на изследването. Постигнатите резултати и направените изводи са ценни за създаването и прилагането на терапевтични програми за работа с депресивно болни за всеки един от етапите на протичане на болестта. Това според мен е едно от многото достойнства на дисертационния труд. Доказана е взаимната свързаност на използваните тестови методики и тяхната практическа приложимост за изследване на генерализираните очаквания при пациенти с депресия. В хода на изследването ясно е показана динамиката на генерализираните очаквания в процеса на лечение на депресията, като мотивацията е основната променлива, оказваща влияние върху депресията.

Теоретичните и приложните постижения, представени в дисертационния труд са популяризирани в научните публикации на

авторката. Авторефератът представя адекватно и точно съдържанието, структурата, научните достойнства, водещите идеи, постигнатите резултати и приносите на дисертационния труд. В дисертационния труд не открих текстове, които да са плагиатствани от други автори и до мен не са достигнали сигнали за това. Всички текстове, които Борислава Димитрова е ползвала са цитирани коректно, като са спазени утвърдените стандарти. Нямам критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

1. Направен е задълбочен теоретичен анализ на депресията.
2. Проведеното емпирично изследване посочва взаимовръзките между генерализираните очаквания и динамиката на протичане на депресивния епизод.
3. Създаден е авторски изследователски модел за изследване на промяната в мотивацията, локуса на контрола, негативните очаквания и оптимизма в различните етапи от протичането на депресията.
4. Постигнатите резултати доказват необходимостта от прилагането на индивидуализирани подходи за облекчаване на депресивните симптоми.
5. Разкрита е психологическата специфика на изследвания проблем и са дадени ценни насоки за терапевтичната работа на психолози с пациенти с депресия.

В заключение – представеният дисертационен труд на тема: „Динамика на генерализираните очаквания при пациенти с депресия” е теоретично обоснован, структуриран е много добре, проведено е стойностно емпирично изследване. Резултатите са обработени прецизно и са направени аргументирани препоръки за прилагането на ефективни интервенции за подобряване на психичното здраве на личността. Всичко това ми дава достатъчно основания убедено да изразя положителното си мнение и категорично да гласувам на Борислава Петрова Димитрова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по психология” по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, Научна специалност „Медицинска психология”.

София, 14.01.2025 г.

Доц. д-р Петя

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В” от Регламент (ЕС)
2016/679